

Megjelenik hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	12	rt. o. 6.
Félévre	6	" " "
Évnyegyedre	3	" " "
Egy órára	1	" " "

Szerkesztői szállás:

belső s. 4. utca 131. szám.

Kiadó hivatal:

középutca Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

öt hasábos garmond sorát 1-szor 7 kr. 2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22.) Haasensteint és Vogelnél (Neuer-Markt 11 szám.)

Pesten: Zeisler M. (Király utca 60 sz.)

Nyitott cikkeket

sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez czimzendők. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Előfizetési felhívás

a

„K. KÖZLÖNY”

1869. II-dik félévi folyamára.

Egy évre 12 forint o. ért.

Félévre 6 " " "

Évnyegyedre 3 " " "

Egy órára 1 " " "

Az előfizetési pénzt kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Az előfizetési összegek beküldésénél **postai utalványt** kérünk használni, mely **jutányosabb** és kevesebb fáradsággal jár a pecsét alatti küldésnél; így például: 3 frtért 18 krt kell fizetni a feladásnál és 3 krt itt az átvevőnél, holott a **postai utalványra 1 darab 10 kros bélyeg ráragasztásával minden ki van fizetve.**

Stein János,

a „K. Közlöny” kiadója.

Szabadka, augusztus elején.

„Die Werke eines Autors gehören zum öffentlichen Besitz. Wer sie sich ausschreibt, kann sein Urtheil und seine Ansicht darüber publiciren, wie es ihm gut dünkt. — Es soll gar nicht in meiner Absicht liegen, mein Besserschreiben zu beweisen, wohl aber, um Andere möglichst zu influiren, dass sie sich eines bessern schreiben befleißigen.“

Byron.

I.

Gr. Bethlen Miklósnak (Bolnai) ugynevezett „diplomaticus német havi folyóirata” sok mulatságot foglalt magában.

Ugy tünteti fel abban magát, mintha porosz érdekeket szolgálja, s mégis az jó ki belőle, hogy annak érdekét a legkevésbé sem mozdítja elő.

Hogyan is mozdítaná azt elő?

Ő szüntelen a magyar ellenzékkel demonstrál, midőn a magyar közvéleménnyel akar nyomást gyakorolni a külföldre; holott a magyar közvélemény ez időszakra, s remélhetőleg a jövőben is, nem az oppositio, hanem a Deák táborában van: mert ezé a többség, s ezzel tart az intelligencia és vagyion.

Ugy, de Bethlen másképp gondolkodik, nem csuda tehát, ha ő Csernátynra hivatkozik, s ezzel akarja Beustot megsemmisíteni.

Csernátyn ugyanis közelebb gr. Beust ellen egy igen heves támadást intézett azon alkalmából, hogy Beust Bécsben egy magyar toasztot kísértelt elmondani.

Ez a species facti.

S mit vont ki ebből Csernátyn? hogy Beust, ha akar, csináljon önmagából bolondot; de ezt ne üzze Magyarország rovására.

Mint látjuk tehát, a hang elég jellemző, mely Csernátyn ajkairól foly, de még jellemzőbb, hogy ezt Bethlen is reproducálván, ily hangot illőnek talál saját olvasói meggyőzésére is s ezt talán, amott a porosz oldalon is helyén valónak találják.

Igen is, nekünk nagyon is feltűnt a capacitatio azon neme, melylyel általában Bethlen Beust ellen él; értjük a darócós s primitív hangokat, melyekből pedig szerintünk már a magyar nemzet kinőtt volna; de még inkább feltűnt, hogy Bethlen egész folyóirata oly szellemben van szerkesztve, mintha már is nem a Habsburg, hanem a Hohenzollern ház uralma alatt élénk; mert minden cikke vagy ez utóbbi érdekeit tárgyalja, ismerteti, a mint az kívánna hatni a külföldre és reánk; vagy Magyarország érdekeit csak annyiban öleli fel, a mennyiben annak a külföld irányában magatartását a kormányon ülő közös külügyi miniszter részéről poroszellenesnek, Magyarország részéről pedig poroszmellelt-esnek szeretné feltüntetni.

Pedig, mint tudjuk, sem az egyik, sem a másik nem áll.

Mert Beust nem is új activ politikát a porosz ellen. Csak negatív, csak védői állást foglal el irányában. És ezt nem hiába: ez kötelesség, ha nem akarunk lemondani a magyar-osztrák monarchiát, az egység után inkább megillető nagyhatalmi állásról.

De nem áll az sem, mit Bethlen oly határozottan állított: hogy Magyarország háboru esetén a porosz ellen harcolók sorában nem volna feltétlenül: mert Magyarország a magyar-osztrák monarchia iránt felvállalt kötelezettségének, jól felfogott érdekeinek fogva is, **mindenki**, s így a porosz ellen is eleget fogna tenni.

Igen, eredeti Bethlennek a vörös könyv elleni torzsalkodása is, mert tán Bismarck politikája is ezt így kívánja, holott nekünk éppen ez ad fonalt, hogy a külföld irányában is érvényesítsük magyar befolyásunkat.

Egy helyütt ugyanis a vöröskönyv bírálatában azt mondja Bethlen: „gr. Beust gunyolja és provocálja a poroszt.”

Ugyan mivel? tán mert védelmezi magát a folytonos támadások ellen?

Továbbá megjegyzi:

„az oriensre szelid nyomást — douce violence — gyakorol.”

Hát ez is büni; ha ezt az ottani népek érdekeinek cselekszi?

„és Bukarestben Franciaországgal tart.”

Lám — lám, tehát kivel tartson ott? talán az orosz és poroszszal, kiknek érdekei nem egy a mieinkkel, sőt sok esetben ellenségesek?

„és Rómában nem mer összekapni.”

És mi haszon háramlanék az összekapásból? tán az, mi Victor Emanuelnek jutott, hogy ég és föld között, egyháza és állama ügyeit nem képes berendezni?

S végül, azt hányja szemére Beustnak, hogy:

„Belgiumnak az önmegtartóztatást tanácsolja.”

De hát mit is tanácsolhatott volna neki — kérdjük — talán bizony harc és háborút Porosz- és Franciaországok között?

Oh erre a kicsiny Belgium éppen nem volt alkalmas; de arra igen is: hogy miután Franciaország szomszédságába jutott, s ezen Franciaország jelenleg hasonló érdekei barátunk, neki azt tanácsoljuk: hogy legyen barátja a mi barátunknak is, t. i. Franciaországnak.

Im ezzel átestünk volna a vöröskönyv bírálatja állításain; most Pulszkyval mi is azt mondjuk: Magyarország politikája Németország irányában nem lehet más, mint a statusquonak fenntartása; ámde ebből még az nem következik, mit Bethlen következtetett, hogy midőn Magyarország a statusquonak fenntartását kívánja, egyzersmind tovább menve, azt is fejezze ki: hogy a déli szövetség — Südbund — létrejövését nem óhajtja, mert ez a németek dolga, melybe avatkozunk nem lehet, s habogy a prágai szerződés értelmében a Südbund is netán létrejönne: az a statusquot éppen nem zavarná meg, miután Ausztria Németországból végkép, s mint hisszük, örökre is kiön zárva.

Igen! a mi csekély felfogásunk szerint: Ausztriának Németország ügyeibe való avatkozását a magyar érdek nem engedi meg, s ezen érdek, s a velünk egyéredő Franciaország garantirozza legjobban, hogy Németország akár netán a Habsburg, akár a Hohenzollernok alatt többé a magyar-osztrák monarchia veszélyére nem lehet.

A mi meggyőződésünk szerint legalább: mi akkor követnénk helytelen állami politikát, ha bármely erősebb szomszéd szövetségét fogadnók el; ellenben: a tőlünk távol eső, de egyéredő Franciaország s ez által a velünk kibékült s kielégített olasz barátsága — és szükség esetében — szövetsége által csak nyerünk tekintélyt, hitel- és biztosságban, s ez éppen nem azt jelenti, hogy tehát már most ezek határozásuk megteendőinket, mint Bethlen állítja, midőn Beustnak Zulaufhoz intézett levelére megjegyzi: „hogy a magyar-osztrák monarchia külföldi politikájának önállóságát Franciaországnak oly módon áldoztuk fel, hogy minden perczben azon veszélynek vagyunk kitéve, miszerint egy borzasztó háborúba kevertesseünk”; hanem, hogy együttesen oly politikát követünk és kövessünk, mely, lehet, hogy az orosz és porosz érdekekre ütközik, de nem ütközik a nyugati polgárisodás, s az ezzel összekapcsolt saját polgárisodásunk, életünk és szabadságunk érdekében, és ez a jó politika, melyet Beust

inaugurált, s melyet — bármit mondjon is hozzá Bethlen német folyóirata — mi legalább úgy hisszük: egy Bismarcknak sem sikerülend soha is megingatnia.

Antunovits József.

Pest, aug. 25. 1869.

(r. l.) Ő Felsége a király tegnap este megérkezvén, ma — miként már utolsó levelemben jelzem — szemlét tartott a honvéd-gyalogság és lovasság itt állomásozó tanosztályai fölött.

A csapatok, — közöttük egy dísós század is — reggeli 7 órakor vonultak ki s álltak fel az állói úton kívül eső térségen. Félóra múlva megjelent gróf Andrássy Gyula miniszterelnök is honvédhuszár ezredesi egyenruhában, — később a magyar honvéddal főparancsnoka József főherceg, tábornokával, — aztán jöttek a cs. k. tábornokok, tüzrs és fűtisztek számosan, — végre ő felsége a király.

Mintán a szemle órája már teguap tudva volt, korán reggel ezerekenként rándult ki a beláthatlan sokaság az állói útra, látni az első szemlét, melyet a koronás magyar király tart a magyar honvédség fölött, és gyönyörködni a látvány lélekemelő magasztosságában s jelentőségében.

Az uralkodó még jó távol volt a csapatoktól, de a vizsgaszemek már észrevették közeledését, és megdörögtek a lelkesedés által elragadt tömeg ajkairól, a véget is alig érő éljenzés, melyet ő felsége szokott nyájasságával köszönt meg.

Először a gyalogság tartott gyakorlatot, aztán a lovasság, mely alkalommal a legnehezebb s bonyolultabb mozdulatok villámsebességgel és bámulatos pontossággal vitettek mindkét részből keresztül. De különösen mégis a huszárok tündek ki, — csaknem egy óra hosszat manővroztak a nem legkedvezőbb talajon, — árkokat, egyéb akadályokat ugrattak át, s egy hatalmas ataqueval végezték be a gyakorlatot.

Ő felségét a királyt láthatólag meglepte a különbözle nehezebbnél nehezebb mozdulatok gyors és korrekt kivitele; nem is mulasztotta el, a szemle után maga körül összegyűjtött tisztikarának legmagasabb meglegedését, sőt köszönetét is nyilvánítani azon kitaró buzgalomért, a mely ily ritka eredményt képes — oly rövid idő alatt — felmutatni.

De méltó elismerésre talált a gyakorlat sikere a hadseregbeli generalitás, és tisztikar előtt is; pedig ugyancsak éles kritikai tekintettel kísérték minden mozdulatot.

Mit mondjak a kíváncsi néző közönségről? Ennek lelkesedését nem vagyok képes leírni. Higgye meg ön, nem egy arczról pergették alá könyvek, örmökönyek, melyeket a mai szemle sajátolt ki a szemekből; nem egy óz férfi s öreg nő sirt, mert eszébe jutott talán, hogy 20—21 év előtt az ő fiaik is honvédek voltak, s dicső halált haltak a bázárért, és hogy most unokáik készek mint honvédek életüket a vérték áldozni a királyért, a hazáért.

Ő Felsége ma este utazott a brucki táborba.

A delegatiók közelednek munkálatuk befejezéséhez.

A mieink jelentése a katonai határőrvidékről zálogát tekintve a királyi kéziratban annak, hogy Magyar- és Horvátország érdekei s óhajtsái ki fognak elégítettvi.

A jelentésben azon remény fejeztetik ki, miszerint a jövő évi költségvetés csak azon alkotmányos uton megállapítandó összegeket foglalandja magában a határőrvidék bevételeiből, melyek netán a magyar korona részéről, a határőrvidékre nézve, a már törvényesen meghatározott hányadmennyiségen kívül, a közös költségek fedezésére megkívántaték lesznek.

A magyar-osztrák monarchia semlegessége.

I.

„Azon tollharcolt, mely annyi ernyedtelenséggel kíván komolyabb összeütközések előjátéka lenni, s mely érdekes viszbangot keltett a vöröskönyvben is, mi mindig óvatosságot tartottunk magunkat. Nem tartjuk a journalistika földadatának, hogy diplomatizáljon, mert e foglalkozás természetével már lényege is ellenkezik, a dolgok nyilvánlartása, ellenőrzése és földerítése lévén földadata, míg a diplomacia céljait titkos jegyzékek útján titkos írásban üzi, sőtét boudoirokban láthatlan fonalat szö, s hírlapok útján meg-megkísért ugyan egy sakkjátszást, de mindig a közönség félrevezetésének árán. E szövénnyes játékba en gros, hol

trónok s népek a tételek, beavatkozni akarni más, mint midőn egyes coneret kérdés követel feleletet, s talán a diplomata vár informatiót, vagy támogatást, igen bizonytalan foglalkozás és kétes mérlegre teszi a hitelt. Ez okból voltunk tartózkodók, még akkor is, mikor a publicistikának szűkítő vált a napisajtó kerete és sürthben lépett a röpiratok terére.

Ezúttal sem fogjuk saját nézeteink mérlegbe vetésével akár innen, akár onnan a port felkavarni. Nekünk nincsen érdekünkben a harcot elkecsere-dettebbé, a kérdést zavartabbá tenni, mi szintén egyik oka hallgatásunknak, valamint bizton hisszük, hogy azok, kik meg nem szűnnek e kérdéseket bolygatni, nem cseleznak egyebet, mint diplomatiánk köreinek földúlását.

Hogy ez, feltéve, hogy az inuenső rész eddigi tapintatosságából nem engedi magát kizavarni, nem fog sikerülni, azt mutatja az első röpirat is, melyet a Spree akakájának sikerült provocálnia, s melyet röviden megismertetni kívánunk olvasóinkkal.

Ezen röpiratban két momentumot kell megkülönböztetnünk: keletkezését és célját.

Természete polemicus és oly röpiratoknak felel, melyek a német kérdés ügyében irattak, de e mellett oly reservával szól a német ügyről, mint csak az teheti, a ki nyugodt lelkiismerettel mondhatja, hogy semmi közöm hozzá.

Keletkezésére nézve: felszólal a magyar és a katonai; mindkettő méltatlan provocatio folytán. Az egyik önértékében, a másik életében támadtatván meg.

A „die Überschreitung der Mainlinie” című röpirat Poroszország haditervét és jövendőbeli sikereit a magyar-osztrák hadsereg „feloszlásának indult” erkölcsi közérzletére alapítja. Erre felel a katonai, s kimutatja, hogy a hadsereg közérzlete nem feloszlásnak indult, hanem a feloszló volt közérzlet indul consolidatiónak. „E hadsereg vereségeit nemcsak a rosz vezérlet okozta; okozta a rosz szervezés is; de mindenekfelett a belpolitika állapota vonta maga után a válságokat. Egy oly állam, mely minő akkor volt a monarchia, elhibázott sistemák által szinte tönkre volt téve, nem teremhetett győzni képes hadsereget.” Súlyt fektet szerző azon nexusra, mely az országok kielégített volta és a hadsereg közszelleme közt észlelhető, s ebben bizonyára nem is téved.

A königráfi vereség és a magyar-osztrák monarchia állameszméje közt tengere terült el a könyveknek, s nagy áradata a vérnek — és nem vezet hid vissza az elhagyott partokra, mert az a szerencsétlenség megmérhetetlen volt. Az a szerencsétlenség megbénította egy időre a monarchia erejét, de meg nem törte: Magyarország és Ausztria veszthet még csatákat jövendőbeli háborúkban, de oly vereséget, mint a königrázi, nem fog többé szenvedni: erre eléggé megizmosult önértékünk.”

Megengedi a szerző, miszerint „mindenesetre igaz, hogy az utolsó években, 1866 előtt nagyon is sok történt arra, hogy a hadsereg szelleme megromtassék. A visszás intézkedések főokozói a katonai burokrataik voltak, kik vakok maradtak a haladással szemben, mely más hadseregeknél tapasztalható volt, és missem akartak tenni arra, hogy a valódi katonai szellem tápláltsassék.” — Azonban ezzel szemben helyesen utal arra, hogy egy némely röpiratírók, kik egy egy tollvonással bódítgatnak tartományokat, nagyon is semmibe veszik azon reformokat, melyek részint megkezdettek, részint megtették, részint kuszóbbon vannak a hadsereg körében.

„Határozottan jobbra fordult minden, ugymond: új szellem hatolt az igazgatás minden ágába, elkövetett hibák beismertettek s e magába szállás jó gyümölcsöket termelt; és határozott tévedés azt állítani, hogy a hadsereg az 1866-ki állásponton áll.”

Ezek azok, melyeket a katonai mond el a maga védelmére.

II.

A megtámadott magyar állampolgár erősebben szól, s hogy oka is volt erősebben szólani, mutatja a támadás minősége is, melyet (hogy a védelem megítélésére helyes mértéket adjunk az olvasó kezébe) szóról-szóra ide igtatunk.

A porosz „nemzeti liberálisok” egy nyilatkozatáról szól, mely egy európai conflagraciónak következő válsátát adja: „míg Franciaország és szövetségesei a távol délen volnának elfoglalva, mi itthon könnyű szerrrel végeznék. Oroszországot felzabádanánk azáltal, hogy Ausztria német alpesi tartományait megszállanók; gondolkodás nélkül oda adhatnók neki, az ezen hatalmasságon (Ausztria) nyert győzelmtünk díjait az általa annyira óhajtott a politikai szempontból szükséges

Gácsországot. Olaszország arra kényszerítette Franciaországot, hogy hadseregének egy részét Rómába küldje. A Balkán félsziget népei s északi szomszédai, élükön a szervezett románokkal és szerbekkel az alsó Dunán vinnék a mi ügyünket. Lengyel tömeges fölkelésekről aligha lehetne szó. A lengyelek zöme minden egyéb, csak nemzetien nem lelkesült és vezérei ma is, épen az actio órájában, a mint nem rég mutatkozott, egyenletlenek. És a győztes Németországnak végre is volna annyi hatalma, hogy a határozó pillanatban a keleti ügyek dolgában is szólhasson egy fontos szót.

E fennhéjázásra, melynél különbet a jelen század eleje óta nem igen lehetett hallani, igen röviden felel a röpirat szerzője: „Magyarország nélkül a keleten senki sem fog experimentálni!”

„Teljesen igaz, ugymond szerzőnk, hogy teljesen távol áll tőlünk a dolgok fejlődése Németországban; csináljanak a mit nekik tetszik, vagy a mit csinálhatnak; de a monarchia integritásához ne nyuljanak.”

„Azok közé tartozunk, kik szükségesnek tartják belálatunk békés fejlődését, kik egy külföldi háborút elkerülni kívánnak; nem helyeselnék a boszu politikáját, de még kevésbé az oly politikát, mely nem tudná érdekeinket biztosítani, és itt rejlik azok tévedése, kik azt tartják, hogy a monarchiának teljességgel és minden körülmények közt semlegesnek kell maradnia.”

„Egy Francia és Poroszország közti háború nehezen volna lokalizálható; Poroszországnak szövetségesekre van szüksége, melyekkel hiheti, hogy sakkban tarthat bennünket. Olaszországra valószínűleg nem számíthat már. Az 1866 ki hadjárattól kétségkívül húzunk azon hasznát, hogy megszabadultunk egy oly gondtól, mely terhesen nyomta vállainkat. Olaszország legalább is lehet a mi szövetségesünk. Keleten érdekeink meglehetősen ugyanazonosak; ugyanez áll Török- és Angolországgal. És míg Poroszország Oroszországot nem vonja az actióba, addig a magyar-osztrák monarchiának nincsen oka háborúra.”

A beavatkozás esete egy Porosz- és Franciaország között folytatott háborúba a magyar-osztrák monarchia részéről csak akkor áll be, ha Poroszország, hogy Oroszországot fölzsabadítsa, seregét Csehországba vetné.

„Németország constituálja magát, a hogy tudja s teheti, az ránk nézve egészen közönyös; de a monarchia integritását nem engedjük kétségbe vonni. És ha Németország előnyeinek teljes felismerése Poroszországot arra is indíthatná, hogy Oriens Oroszországot segélyével oly irányt adjon a dolgoknak, mely érdekeinket csorbíthatná, akkor eljött a cselekvés pillanata.”

Népnevelés.

Nagy-Enyed, aug. 24. Ma tartatott meg itt az Alsófejmegye iskolatanácsának első alakulógyűlése tanfelügyelő és kir. tanácsos méltóságos Gáspár János ur elnöklété alatt. A gyűlést megnyitotta — iskoláink jelen állását, a népnevelés szükségessége voltát élénk színekkel esetenél, továbbá a törvényhozás által a népiszkolai oktatás tárgyában kelt törvényezik alkotáásával elérni kívánt célt, s az iskolatanács feladatának fontosságát kiemelve — elnöki beszéd vizshangra talált a jelen voltak mindenike közt, mert megértette abból a törvényhozás magas céljának tisztaságát, és meggyőződött arról, mikép a népmiveltetés a szabadságnak biztos alapja. A meghatározó szép beszéd-

det az iskolatanács részéről meleg szavakkal fogadta n. enyedi ref. pap és isk. tanácsos Ince János aa. — Mire az elnök ur által szükségesnek nyilvánított két jegyző Slafkovics Jakab megyei főjegyző és Mihály Károly személyükben egyhangulag megválasztatván, a tanácskozás kezdetét vette és folyt a legszebb renddel és férfias biggadsággal, a minőt csak a népnevelés ügye iránt őszintén érdekelt hazafi kölektől várhatunk, kik a kedvezőtlen idő és rossz utak dacára is szép számmal jelentek meg, különösen a román atyafiak részéről. Az előszabott esküt minden zavaró vita, minden észrevétel nélkül ünnepélyesen letette mindenik.

A gyűlés nevezetesebb tárgyait csak röviden jelezte: Olvaszatot a népiszkolai közoktatás tárgyában kelt törvényezik egész terjedelmében, melynek minden lényegesebb szakaszát előző tanfelügyelő ur felvilágosító észrevételekkel kísérté szakavatottan. Határozatba ment, hogy az iskolai alap vagyon gyarapítása érdekében, a N. Enyeden székelő m. kir. urbéri törvényszék a törvény egy példányának megküldése mellett kérsék meg az iránt, hogy a megye községeiben folyamatosan lévő, vagy még ezentúl történetű fogyasítás és legelő-elkülönítések a tanfelügyelő ur útján az iskolatanácsot értesítse. Felolvasztott és kiosztott a tankerületi iskola tanácsok számára kiadott miniszteri utasítás, — hasonlóan kiosztott a községek számára kiadott miniszteri utasítás a népiszkolai oktatást rendező 1868-iki 38 ik törvényezik végrehajtása tárgyában. Az iskolai tanács kiegészítéséről az iskolai állapotokról való tanácskozássokra meghívandó „bizalmi férfiak”-ul megválasztották: Muntán György balászfalvi, Kópi István marosújvári, Gerger Móór n. enyedi és Deréms Miklós csákyai néptanítók. Mihály Károly jegyző választott tag a jegyzőségről körülményei miatt lemondván, második jegyzőnek választotta: Elekes György aa.

Adj a népek istene, hogy — a mit ezen első gyűlésen nyilvánult férfias biggadság és őszinte meleg érdekeltség jogosan reménylenünk engednek — az oly sokáig pangásban sület nevelésügy felkarolva, ügyeszeret, elfoglaltan nemcsak buzgalom és áldozatkészség által támogatva, hozzá meg áldását a népnek minden osztályában! Egy népbarát.

A közös ügyek tárgyalására kiküldött magyar országos bizottság ülése aug. 21-én.

A közös kormány részéről jelen vannak: Tegethoff altengernagy, Gaál Jenő sorhajókapitány, Weninger Vincze és Orozy Béla báró.

A magyar kormány részéről: Lónyay Menyhért.

Elnök d. e. 10 órákor megnyitá az ülést. A jegyzőkönyv hitelesítettén, Mezősi Viktor br. megkezdi a tegnap dében félbehagyott tárgyalást; nem helyesli azoknak nézetét, kik a hajóraj szaporítására kívánt költségek megszavazását nem tartják a bizottság hatáskörébe tartozónak.

Petrovay Ákos a hajóhad megerősítését szükségesnek tartja, mivel azonban jelen pénzügyi viszonyaink közepette nem hiszi megszavazhatónak az előirányzott 2 millió 760,000 forintot, gr. Erdődy Sándor indítványa értelmében 1.600,000 forintot hajlandó megszavazni.

Szóltak még pro et contra Vécsey József gr., Miske Imre, Pászthely, Bánó stb.

kat is, melyek a Bosphorus ázsiai és európai partjain fekszenek.

Konstantinápoly hosszában 7, szélességében 4 órányi területet foglal el; megközelítőleg 1.500,000, mások szerint 2 millió lakóssal. Annyi bizonyos, hogy lakossága számára nézve nem áll messze Páris mögött. Stambul lakóinak száma 900,000, a vele összefüggő városok: Pera, Galata és Tophana legalább 400,000, Scutari és Kadikoi, Ázsiában mintegy 100,000 lelket számlálnak és a Bosphorus partján Tophana és Scutaritól Bajukderén túl kinyúló elővárosokra, melyeknek épületei csak egy órányira vannak a Feketetenger torkolatától — ismét számíthatunk 200,000 lakóst. Ha Konstantinápolyt úgy fog terjedni, mint ezt az utóbbi 20 év alatt tapasztaltuk, akkor nemcsak London után ez lesz a legnagyobb város, föltéve, hogy a dunai és japáni városok nagyságáról terjesztett hírek mesék.

Konstantinápoly bámulatra ragadja az utást, ki a Feketetengerről jöve, legelőször pillantja meg. A Bosphorus úgy tűnik fel, mint egy hatalmas folyó, melynek szélessége 1—1½ órányi; az áramlat éjszakeről délre oly hatalmas, hogy több helyen hullámokat ver, forgókat képez s az evezős csónakoknak csak bajjal lehet rajta föl felé hatolni; a nehezebb csónakokat a partól kell föl felé vontatni.

A Bosphorus partjait fokozatosan emelkedő, tetejökön erdőkkel benőtt dombok képezik; e dombok közt vannak gyönyörű völgyek, sziklás oldalú mélységek, 4—700 lábra emelkedő szirtcsúcsok; a hol erdő nincs, ott zöld pázsit és paradicsomi kertek gyönyörködteik a szemet.

A vidéket mindenfelé buja növényzet borítja. Az erdők leginkább fenyő, bükk és borostyánfából állanak; a réteket kövér fű lepi el, még a

Wahrmann Mór azon tévfelfogás ellen szólal föl, mintha a kereskedelem a hajóhad által virágzásra juttathatók. A történelem mutatja, hogy a világkereskedelmi hatalmaknál előbb volt meg a nagy kereskedelem, azután vált csak ennek megvédésére szükségessé a hajóhad; de kereskedelem, mely annyi befeljelődési factortól függ, hadi tengerészet által teremteni képtelenség. Ha csak egy két millió megszavazása forogna föl, csak takarékoskossági szempont és hazánk anyagi helyzete lenne tekintetbe veendő; de itt 10 esztendőre terjedő nagyobb szerű kiadásokról van szó, a melyekből, ha az első részletet megszavaztuk, a következőket nem utasíthatjuk vissza nagyobb kár nélkül a későbbi delegatiónk, vagy legalább annyira megkötjük kezeiket, hogy más útra térniük nehéz lesz. Ezen kívül közjogi szempontból a hajóhad létszámának meghatározására ép úgy az országgyűlés elé tartozik, mint a szárazföldi hadsereg létszámának megszabása; oly értelmű megszavazásról tehát általában nem lehet szó, hogy az egész hajóhad rendszert állapítsanak meg, hanem szóló nem kíván balfelfogású takarékoskosságból oly csekély összeget ajánlani, hogy a már megkezdett munkák fennakadása folytán még nagyobb károk támadjanak. Ennélfogva 1.600,000 forintot kész megszavazni, de minden jövőre való következtetés nélkül, s e végett a következő határozatot ajánlja elfogadásra:

A bizottság a felajánlott összeg megszavazása által egyáltalában nem teszi magáévá azon nézetet, hogy ezen összeg csak is egy máris szükségesnek elismert összegnek hányadát képezi; hanem határozottan azt nyilatkoztatja ki, hogy egy bizonyos terv szerint építendő nagyobb hajóraj megszavazása csakis az országgyűlés hatáskörébe tartozik. (Élénk helyeslés.)

Elnök feltevére a szavazási kérdést, az albizottság javaslata elvetetve, Erdődy Sándor gr. indítványa fogadtatik el. Ennélfogva a bizottság 1.600,000 forintot szavazott meg s egyszersmind elfogadja Wahrmann Mórnak e tekintetben tett indítványát. Az albizottság javaslatai a többi tételre nézve vita nélkül elfogadtatnak. A tengerészet rendkívüli költségvetése tehát 2.526,689 forintban állapítottatik meg.

Felolvasztatik a pénzügyi bizottság jelentése a közös pénzügyminiszterium által a 68 dik évi nyugdíjviszonyok fedezésére kért póthitel tárgyában, mely miután nem valami új összegnek igénybevitelére, mint inkább csak arra céloz, hogy a két állam pénzügyminiszterei által, illetőleg a magyar pénzügyminiszter által az 1868. 47. törvényezik 1. §-a szakasza nyomán a közös nyugdíjasok részére kifizetett summáknak a közös háztartás 1868. évi költségvetésébe való beállítása biztosítottassék, s az illető tételeknek elszámolása kellőképpen legyen eszközölhető: 345,000 forintnyi összegben vita nélkül elfogadtatott.

Kolozsvár sz. kir. város képviselő testülete az Irányi-féle megtámadás alkalmából következő bizalmi feliratot intézett magyar királyi igazságügyminiszter Horváth Boldizsár úr ó nagyméltóságához:

102—1869.
Kgy.

Nagyméltóságu igazságügyi miniszter úr! Az önzetlen hazafi közjóra irányított küzdelmet lelki örömmel szemléli, s legjobb erejével gyá-

sztalacsucson is szép bokrokat láthatunk. Kivéve egyes helyeket az európai oldalon, az egész vidék gyönyörű zöld palástot hord. Az ázsiai part inkább be van növe erdőkkel és bokrokkal, sőt népebb és jobban művelt. A halmok közti völgyekben kertek vannak s kristály tiszta patakok folydogálnak a tenger felé.

Úgy az ázsiai mint az európai parton, Tophanától és Scutaritól kezdve, számos helységek következnek sorjában. E helységek, melyek közül egy némelyiknek 10—20,000 lakosa van, lépcsőzetesen emelkednek a dombok föl s kertek koronájától vannak körüvezve; alant városi alakjuk van, míg a magaslaton falvak jellegét öltik fel. A házak rendszeren kétemeletes faépületek, hosszú ablakosokkal, melyek csak egy csillagnak a napsugarai alatt; nem ronda faházak ezek, hanem művészi csinnal összealkotott, erkélyekkel és parkányzatokkal ékített oszlopos építmények; sokat hasonlítanak a svájci házakhoz, csak hogy nagyobbak, tekintélyesebbek, lakályosabbak, s alakjuk és színezetükkel sokkal festőiebb látványt nyújtanak, mint a mi egyforma kőházaink.

A házak közül büszke paloták emelkednek ki, egy része fából, más része kőből van építve; ezek közt legkitűnőbbek a szultán palotái. E paloták némelyike kiálló sziklacsucra, vagy hegy élére épült, s büszkén tekintenek le a Bosphorus kék tükrebe. Számtalan gőzös és vitorlás hajó jár-kezik itt, vagy horgonyon fekszik a part mellett; a csónakok száza lepik el a víz színeit, követve a játszadozó delphineket által. Mindezt képzeljük még visszautkrözve a víz sima felületén s előttünk áll a varázsképlet.

Ha ehez hasonlatot keresünk, leginkább találjuk a Rajnán, Bingenből Koblenzig, csak hogy a Rajnát háromszor oly szélesnek, a partvidéket

molitni első feladatának mindaz, ki előtt a haza boldogsága szent.

A köztgyeek országgyűlési folyamat elfogulatlan figyelemmel kísérve, lehetlen volt mély sajnálatot nem éreznünk ama kimélytelen föllépésen, melylyel az országos képviselőház folyó évi június 24-én tartott XXXV. dik ülésében a bírói hatalom törvényjavaslata tárgyalásánál Irányi Dániel képviselő úr, egy politikai vádlott esküdtársai elítélésé s börtönben történt elhalálózása okából, a napirend s maga a képviselői mentelem fonák fölfogásában Nagyméltóságod személyét illetni nem átalotta.

Teljes meggyőződésünk, mikép ily alkalommal, midőn törvénykezésünk korszerű átalakulása végett éppen a tiszta szándoku haladás érdekében volt a bírói hatalom gyakorlatát tárgyzó intézmény a törvényhozás elé bocsátva: az említett felette sajnos méltatlanság ellen leghathatós eszköz az önmegnyugvás, melyet Nagyméltóságod ismert buzgó hazafisága nyújt; ebből eredő jótékony közmunkássága meleg elismeréssel azonban egyszerűsmind a Nagyméltóságu igazságügyi miniszter úr irányában ingatlan tisztelőtlenket, ragaszkodásunkat és bizalmunkat ezennel kifejezni mulhatlan feladatunknak tartottuk.

Kolozsvárt, július 10-én, 1869.

Sz. kir. Kolozsvár város képviselő közönsége.

Mire a t. miniszter úr következőleg válaszolt:

Kolozsvár sz. k. város közönségének!

Tisztelettel üdvözlöm önöket azon erős jogérzetet, a mely az igaztalanság által ébresztett felháborodásukat nem engedi lecsillapodni még akkor sem, a midőn maga ama jogtalanság már rég orvosolva van.

E jogérzet, a melynek önök bizalmi nyilatkozata oly hű kinyomata, egyetlen biztosítéka a szabadságnak; mert egyedül e jogérzet óv meg bennünket attól, hogy a vélemények szabad küzdelme a szenvedélyek elvadult viadalává ne fajuljon.

A küzvéleménynek e jogérzete mellett, mely pajzsam a szenvedélyek mérgea nyilai ellenében, az önök bizalma nagy erőt kölcsönöz nekem a további küzdelmekhez, látván: hogy az ügy, a melynek védelmére vállalkoztam, annyi nemes lélekkel közös, a kiknek sorában harcolnom öröm és dicsőség resem.

Közönm önöknek e nemes bizalmukat és közönm megalapozott rokonszenvét, a melyet én szívesen igaz megalkodásával viszonzok.

Isten önökkel!

Pesten, 1869. július 23-án.

Álázatos szolgáluk

Horváth Boldizsár.

Napi hírek.

— Ö Felsége a király aug. 25-én nagy hadsereggel tartott Pesten a honvédsapatok felett, Andrássy honvédelmi miniszter és az összes tábornok kíséretében. A gyakorlatok után egy század honvéd rendeltetett zászlóaljával együtt a királyi palotához őrtállásra, s egy honvéd százados vette át a király körüli szolgálatot. Meenyire meg volt elégedve a magyar király a nemzeti hadak magvának megismerésénél, tanúsítja az ugyane napon József főherceg, mint a honvédség főparancsnokához intézett legf. kézirat, melyben ő Felsége kijelenteni kegyeskedik azt, hogy „a honvéd főtanácsnoknak katonai kiképzettségükben előmenetelről meggyőződött,” s ezért királyi elismeré-

elénkebbnek és jobban megmíveltnek kell képzelnünk; vagy még inkább hasonlíthatjuk a Bosphorus tájait a zürichi tó környékéhez, — de valamennyi hasonlat, csak halvány árnyék.

Lássuk ez általános képlet egyes szépségeit.

A pacifico vasut.

Mily merész, minő erőteljes és nagyszerű tervben és erélyes a kivételben minden óriási lépés, melyet az észak-amerikai szabad állam a civilizatio ösvényén tesz, hol a nép maga gondoskodik saját jólétéről s kinőtt a mindenható főnbatóság bölcsesége és előrelátási áldásai alól.

Észak-Amerikában a nagy polgárháború befejezése óta néhány év alatt egy világpálya készült el, mely egyik világtegmentől a másikig, az atlanti oceántól a csendes tengerig vezet. A vonalat, melynek hossza keletről az új világrész nyugoti oldala felé több mint 400 német mérföld, a nap is negyedfél óra alatt haladja meg. Vagyis, ha a felkelő nap a pálya kezdetét az atlanti tengeről megvilágítja, még három óra és 36 perc múl el, míg a forgásban levő föld a vasut nyugati végére is elvezeti a világosságot! De a távira, a vasutak bü kisérője, villámcsarnyokban egy másodperc századrésze alatt viszi az emberi szót a vasut egyik végéről a másikra. Ez mellékmuve a nemrég befejezett Pacific vasutnak, mely magában rémekmü.

Az új világpálya sinei Észak-Amerika keleti részének rohamosan népesedő államaiból indulva ki, úserdőkön és rengeteg síkságokon haladnak át, hol még a vad indusok tanyáznak. Oly kiterjedt tavak, mint egy kisebb európai állam, hegyhasadékok s lejtők hirdattak át. Alpeisekkel egyenlő magasságu hegvek furattak keresztül, mihez a robpor maga egy millió tallerba került. Robpant vadonok, melyekben a civilizált ember gyá-

TÁRCZA.

Konstantinápoly és a Bosphorus.

I.

(Deb.) Konstantinápoly páratlanul áll a világvárosok közt, mert bár hányszor is írták le, mégis új és új nevezetességek fedezhetők fel rajta. Már külfekvése az egymást felőrányira megközelítő két világrész partjain, egyfelől a nyílt földközi tenger, másfelől a tengeráramlat mellett, minden más világváros fölébe helyezi. E tekintetben sem Nápolyt, sem Riót nem lehet vele összehasonlítani. De a világ egyetlen városának sincs ily tarka vegyülékű népeisége; e felett egy város sem változott annyit, mint Konstantinápoly, mióta a polgárisítás ide is elhatott, a nélkül, hogy sajátos jellege elmosódott volna: a ki tíz év óta nem látta, alig ismerne reá. A szemlélőre az új és ó közti ellentét tesz nagy benyomást, ily ellentétet nem észlelünk sem Párisban, sem Bécsben dacára minden átalakításnak. Konstantinápolyban 20 év alatt oda fokozódott az ázsiai és európai élet közti ellentét, hogy ehez hasonlót a polgárisult világ nagyvárosaiban sejteni sem lehet.

Konstantinápoly gyönyörű fekvését alig lehet leírni, élvezni kell azt, különösen annak, ki a Feketetengerről jöve, legelőször pillantja meg.

Stambult meg kell különböztetni Konstantinápolytól; az első csak a hajdani Byzanczot t. i. a Marmoratenger és az aranyzarv közt fekvő városrészt foglalja magában, míg az utóbbi nevezet alatt értjük mindazon előváros-

resét nyilvánítja a törzs- és főtisztek, az altisztek és közlegényeknek, főképp az osztályok derék parancsnokainak fáradhatlan buzgalmaért.

— Ö Felsége a király aug. 25-én szemlét tartván a 43. és 61. d. számú magyar gyalogezredek felett, az udvari ebéd után a brucki táborba látogatott el.

— A honvédujencsozásra kedvezők a kilátások, az eddigi eredmények szerint, bizony számíthatunk a 80,000 honvéd kiállítására.

— Kinevezettek: honvédnagygyá: Péterffy Gyula; hadnagyokká: Wolandt András, Mór Albert a gyalogsághoz, — Koháry Menyhért és Jellasics Antal a lovassághoz.

— A „Wiener Ztg“ közlése az Iechből f. hó 19-ről kelt legfelsőbb nyilparancsot, melynek fogva Styria, Karinthia és Bukovina tartománygyűlései szept. 9-ére, Galiczia, Alsó- és Felső-Ausztria, Krajna és Sziléczia tartománygyűlései szept. 15-ére, Isztria, Görz és Trieszt tartománygyűlései szept. 22-ére, Tirol, Vorarlberg és Salzburg tartománygyűlései szept. 25-kére, Cseh- és Morvaország szept. 30-ára, végre Dalmáciáé okt. 2-kára törvényes gyűlései helyeikre összehívattak.

— Nagy népgyűlés volt Pesten e hó 22-kén, vasárnap. Több ezer ember jelent meg a sorompónál, s fejtegették a munkaszünetet és lakáshiányt, s mert vörös zászló lengett fejük fölött, persze hogy tanácskoznok kellett Magyarországon függetlenségéről is; egyik ajánlott ilyen kormányformát, a másik amolyat. Egyik hőbortos indítvány a másikat érte, s így a gyűlés színezeete elég comicus volt, hanem azért a „Századunk“ erről szóló vezércikke, mégis szükségesnek látná, ha a nagy politikai kérdések mellett az eddigénél még nagyobb igyekezet fejtetné ki a véget, hogy az idők kedvező változásáról a nagy tömeg is meggyőzve legyen, minek a vörös zászlós hőbortosokon kívül is igen sokan örvendének. — A mi különben a munkahiány miatti panasz méltánylást illeti, azon egy kissé csodálkozunk kell most, a vasútépítések korszakában, midőn éppen ellenkezőleg munkas kezre van égető szükség.

— Mikó Mihály, Marosszék főkirálybírája felső-fejérmegyei küldetését bevégezvén, a napokban Maros Váráhelyre visszatért.

— B. Wenckheim Béla helyügyminiszter jelenleg Hietzingben van, s abból következtetve, hogy dr. Sebestyén Endre, pesti főorvos, közelebből táviratilag odahívott, a miniszter úr betegsége súlyosbult.

— A Ling-Look mai előadásának programja: Első szakasz: „Miként szoktak Chinában semmiből mindent teremteni!!“ Látványos mutatóanyag a tűzgyakorlat köréből, előadja Ling Look. Ezt megelőzi (sugó nélkül): „Az elkényeztetett férj.“ Vigjáték 1 felvon., előadják: Dráguss és Drágussné. Az első szakasz után: „Fehér hajszál.“ Vigj. 1 felv., írta Fenillet Octáv, előadják: Dráguss és Drágussné. Második szakasz: „A csodálkozást gerjesztő fegyverjáték,“ melyben — a program szavai szerint — Ling Look úr művészete által a leghihetlenebb nehézségeket legyőzve, oly oldalokról mutatja be magát, melyen még élő ember Európában ismeretlen.

— A gy. sz. t. miklósi kath. esperessaját és hívei nevében köszönetet szavaz Fogarasi Mihály püspök ö nmégának azon 2300 o. ért. fr. or. naért, melyet azon egyház részére saját költségén megrendelt.

— Hamis bankocsinálókra akadnak

moltalan idegen, nyitlak meg a cultura előtt. Gnyhók, melyek állomásokat jeleznek, képezik az egész vonal mentén az új gyarmatok első alapjait, melyek gyorsan nagyobb városokká s idővel új államok középpontjává lesznek. Nehány év múlva a vasut mindkét oldalán gabnaföldek fognak elterülni, csatornák és országutak vezetnek majd jobbról-balról a világ emez új forgalmi erőéhez. A vaskarok, melyek az új világrész nyugatát és keletét egymáshoz fűzik, több millió emberi kart munkaságra fognak ébreszteni, hogy a földkerekség egy hatalmas részét alattvalóikká tegyék.

Az új vasut Új-Yorkot Kaliforniával köti össze. A tért most hat nap alatt lehet hátra hagyni, a mely előbb ugyanannyi hetet, sőt hónapot igényelt. De e hat napi út sem különbözi el az utasokat a civilisatiónál. A személyszállító kocsiokban vannak hámoszobák, ebédlők és olvasó kabinetek, sőt egy nyolcadikosa is meg a uoattal, melyen naponként két lapot szerkesztenek nyomnak és hordanak ki, melyek azon távirati híreket közlik, melyeket a sodronyok keletről és nyugatról hoznak, hogy az utasokat minden nevezetesebb eseményről értesítsék.

Mindenekelőtt kétezer vagyonszállító kocsit áll készen s a vonalon 350 gőzmozdony működik; vízmecencék, kőszén, fabódék, műhelyek és állomások készítették; hegyátjárások, völgyi hidak, alagutak, hidak, szikla-csoportozatok és ősröngögek felváltva gyönyörködtek a szemet.

A Pacific vasút eszméjét már évtizedek előtt pendítették ugyan meg, de a munkához csak mintegy három évvel ezelőtt kezdetek és pedig oly kilátás mellett, hogy majd csak 10 év múlva fogna a vonal a forgalomnak átadatni. Azonban minden várakozás ellenére három évi munka után készen áll az óriási vasút! Egy szemtanú következőleg

Beszterce körül, s egy Szakács Antal nevű a besztercei vásáron egy csomó 5 frtossal el is fogtak. Tegnapelőtt hozták be Kolozsvárra.

— Iszonyú esetet írnak le Beszterce melől Péterfalváról: Két pástorgyermek, egyik 16, másik 12 éves, az erdőben összeverekedett, s a kisebbik a nagyobbikat agyon ütve, egy mélyedésbe hurozolta, s eltakarta falevelekkel, gallyakkal. Az eset után 14 nap múlva, aug. 4-kén, a kérdéses helyen nagy kutyaugatást, marakodást hallván a pástorok, odamentek s megtalálták az összeverekedett, megcsontított hullát, fejét, s illetőleg a csontvázat 3—4 ölnyre a test többi részétől; egyetlen egy tagja sem volt helyén. A kis gyilkos semmit sem tagadt, s azon meggyőződését fejezte ki, hogy igen jól tette a mit tett, mert nagy veszekedő s tolvaj lett volna az elhaltból.

— A Körös vize Csucsá körül nagyon rozsz neven vette, hogy a természet szentesített törvényei alapján ősi időkől fogva birt területéről, medréről Albion fiai külöbözni akarják, vasutat építvén bele; s csak épen a felhők segélyére várt, hogy e jogértést megtorolja. A segély a közelebbi esős időkkel meg is érkezett, s a rohanó ár az ott eddig tett építést, felében legalább, megsemmisítette. Nem nagyon örvendetes biz az, hogy anynyi munka kárba ment.

— A Gyulafejevárt állomásozó Molinary ezred sem akart elmaradni a Sebenben, Fogarason stb. lévő katonaságtól Király születése napján. Mulatságot rendezett a zöldben, s levelezőnk el van ragadtatva, midőn leírja. Szólt a zene s járt a tánc; igaz, hogy egyelőre nők nélkül járt, s így csakugyan hagyott fenn némi kívánni valót, hanem lassan lassan egyenként, párosával megjelentek a hölgyek is, s azután nem volt más baj, csak az, hogy a multság nem tartott örökké. Megható jelenet volt, midőn a fűk ezredesüket viharos lelkesedéssel vállakra emelve körülhordozták, miközben a zenekar a himnust játszta.

— Az unitáriusok első papjának Pesten 1869 június 13-án tartott, s mint tudjuk rendkívüli hatást előidézett beszéde megjelent. Kapbató Kolozsvárt Stein János könyvkerekedésében 20 o. é. krért.

— A nagy-sebeniek ebadóra vonatkozó határozata felsőbb helyen is megerősített, s már most a ki nagyon szereti a szép kis kutyákat Nagy-Sebenben, megszerezheti magának ezt a mulatságot darabjéért évenként 2 frtjával. Nem is sok, de tán mégis elég arra, hogy az utcán járónak ne kelljen szüntelen rebegni a vesztett ebekkel találkozásról, s ez alkalmasint olyan elég, mi Kolozsvárt is arra indíthatná, hogy magáévá tegye ezt a kutya-rendszert.

— Odrý Lehel, Kolozsvár egykori kedvence színeze, közelebből a lövész szerepét is igen sikerülten játszta el. A pesti lövész-tűnpe-lyen ő nyerte el a királydíjt: a Király arany keretbe foglalt arcképét, körülvéve 100 darab talérral.

— A váczi fogházból megszökött Madarász e hó 11-én Bukurestbe érkezett, hol a vörösek tárt karokkal fogadták, s talán vállakra is vették, midőn megígérte, hogy a „Romanul“ ban egy pamfletet fog kiadni a magyar kormány ellen.

— Eredeti szomorú jelenet. Egy spanyol lapban olvasható: Ma reggel meutette meg az Úr Siebald Illmaga ékszereszt e föld terheitől. Alólrít, mint a megboldogult neje leányával, Hildával és Emmával együtt fog a sírnál zokogni;

írja le a vasuti munkálatoknál követett eljárást: A talaj egyengetésére 2000 napszamos, színtező és mérnököl álló sereg indítottatott utnak, ezekkel ment el továbbá 1500 favágó és ács az ászogok vágása és elhelyezése végett. E sereghöz, mely egyszerűsmind az indusok ellen is védte a területet, három osztály sinlerakó is csatlakozott. A mérnököl mindenekelőtt színtező karókat 50—100 lábnyi távolban állítják fel egymástól úgy, hogy pontos munka és kedvező talaj mellett a vonal egyenesítése csaknem egy egész mértföldön egy időben történhetik. A mint ez megtörtént, a sinrakók első osztálya a fő-ászkokat rakja le, ezután jön a második osztály mérő és szabályozó szerzeszakkokkal, hogy azon ászkoknak biztos fekvést és kellő irányt adjon. Ezeket követi a harmadik osztály, mely a főászkok közötti térre új ászkokat rak le. Ez megtörténvén, már ott áll 350 sinrakó, kik az ottani szerkesztésről a kész sinleket leemelik, lerakják, eligazítják s megjelölik a pontot, hova a szegék ütemdők. Ezután jönnek a szegezők, kik a megerősítést átvesszik, a felvigyázók, kik a pontoságot megvizsgálják, a kijavítók, kik a hibákat helyrehozzák, ezek után pedig a munkások, kik az ászkok közötti úrt kitöltik. Ily módon lehetett minden három nap alatt egy mértföldnyi vasutat kiépíteni s az egész 400 mértföld hosszú vonalat 3 évi munka után a forgalomnak átadni.

Mint önként érthető, e munkás sereget mindig egy egész hosszú vonat kocsit követte éllel szerekkel, vízzel, szerszámokkal s fegyverekkel megrakva. Hol a pálya még nem volt elég szilárd, lovak vontak előrébb a kocsikat, e mellett a táv-irdavonal lépésről lépésre veleépült a vaspályával.

A munka a vonal két végén egy időben kezdetett meg s a munkások a mormonok földén, a nagy sós tó partján találkoztak egymással s folyó

előbbi férjezett, utóbbi azonban kész meghallgatni a házassági ajánlatot. A temetés holnapután lesz. Ez a szomorú eset azonban üzletünket meg nem akasztja, csak hogy helyiségünket a Rue de Missionare-ba 4-dik sz. alá tesszük át, miután a jelenlegi fővány háziúr a bért feljebb rugtatta. Ill-maga Veronika vigasztalhatatlan özevgy.

— „Tegezitek egymást?“ kérdé egy katonai szemlén a porosz koronaörökös az ujonczot. „Igen, de őnt és a káplár urat nem“ — válaszolt a neki pirult legény.

— Hibaigazítás. A honvéd kinevezésekre vonatkozólag mult számaink egyikében hibásan állott Priell, Peielle helyett.

Szerkesztői nyílt posta.

Finta Miklós urnak Tordán. A lötenyész-tési államdíjak ez idei kiosztását illetőleg, illető helyről még semmi közlést sem kaptunk. Sőt biztos tudomásunk van, hogy a gazdasági egyletnek sincs mindedig semmi tudomása.

Európa békés helyzete.

E czim alatt a félhivatalos porosz „Prov. Corresp.“ egy hosszabb cikket közöl, melynek lényegesei teteit — a mennyiben bennük az osztrák-magyar monarchia érintetlenül hagyatik — a következőkben közöljük:

„A brit parlamentek legközelebb történet el-napolása alkalmával, Victoria királynő az ország-képviselőház intézett búcsu-izenetében azon bizto-sítást adá, hogy a „béke fenmaradása iránti bi-zalma az év folytatában fenntartott s megszilár-dított.“

Ezen biztosítás méltán kedvező benyomást tett az általános hangulatra egész Európában; nem-csak azért, mivel az határozott szavakba van fog-lalva, hanem azért is, mivel az angol kormány hű-zamosb idő óta oly részrehajlatlan, s nyugodtan szamelő magatartást foglalt el a függő vitakérdé-sekkel szemben, hogy kiválólag képesítve látszik lenni elfogulatlan ítéletre. Azonban különös sülyt nyer az angol kabinet nyilatkozata azáltal, hogy az Európa általános viszonyaiban, valamint a ve-zér-hatalmak sajtószertű állapotában teljes megerő-sítésre talál.

Valóban az 1866 ik év rázkódásaira nemcsak, hogy három évi háborítatlan béke következett, ha-nem a minden újralakulással együtt járó ingerült-ség s bizonytalanság is mindinkább háttérbe vonul-nak. A közvélemény megszilárdul azon meggyőző-désben, hogy a dolgok jelen helyzete mellett, a békés kifejlődés útja az európai országok számára nyitva áll; — a politikai napirenden jelenleg sem-mi oly vitakérdés sem áll, mely komolyabb bonyo-dalmakra, vagy épen harcziás összeküzdés iránti aggodalomra adna alkalmat; s ama kormányok, melyek az események folyamára túlyomó befo-lyást gyakorolnak, az általuk képviselt népek óhaj-tásaival s szükségével határozott ellenmondásba jutnának, ha a békét veszélylyel fenyegető minden viszályt meggátolni, vagy a netalán fölmerülő egye-netlenségek eltávolítására őszintén segélykezet nyu-jtani nem igyekeznének.

Angliának a nagyhatalmak közti állása a je-len helyzet kívánalmával teljes összhangzásban áll. A szigetország vezér szelleméinél s népénél mind-inkább érvényre jut azon elv, hogy a nemzeti jól-lét előmozdítását nem a hatalom s befolyás növek-vésében, hanem a bejavításokra való törekvésben kell keresni, a külfölddel való barátságos visz-o-nyok megőrzése mellett. A legújabb időben név

évi május 10-kén tették le az utolsó sint nagy ün-napélyességgel, melyen az új világpálya mellett fekvő állam és város részt vett. Igazgatók, hivatal-nokok, mérnököl, tisztek és magán emberek mint-egy 3000 eu jelentek meg mindkét oldalról ez ün-nepélyen. Kalifornia államból a vonat egy ezüst le-mezt hozott, melybe borostyán koszorú volt véve, s mely az utolsó sin díszítésére rendeltetett, a mely keletet és nyugatot összeköti. Az ünnepély-lyel, mely az amerikai hangya-tevékenység mellett csak egy órára rendeztetett, s a vaspálya iránt nagyobb érdeklél viseltető minden városban egy órai munkaszüneteléssel szintén megtartott, egy távirdász ünnep is kötetelt össze, mely igen meg-ható volt. Az intézkedések úgy tétettek, hogy min-den mozgás, a mely Ohama városban, az ünnepély helyén történt, azonnal közöltetett az egész Egye-sült-Állammal. A távirdasodrony az utolsó sinhez erősítettett s így a kalapácsütéseket egyszerre le-hetett érezni Washington, Új-Orléans, Chicago, Boston és Új-Yorkban stb. A távirdai állomásokon mindenütt a legnagyobb feszültség uralkodott. Több helyen türelmetlenkedtek a kérdéseket intéztek Oha-mába. Onnan azonban azon feleletet nyerték 2 óra tájban a washingtoni idő szerint: „Legyetek cse-n-dezen! Ne zavarjátok a delejes körfogást, hanem várjátok be a kalapácsütéseket!“ Mintegy 2 óra 27 perczkor azt távított Ohamából: „Csak nem készen, le a kalapokkal, imádkozzatok!“ Önként engedelmeskedett mindenki. Mely ünnepélyes cse-nd állott be, 3 óra 40 perczkor lehetett érezni a há-rom kalapácsütést nyugaton, keleten, északon és délen; Washingtonban erre elkezdettek zugni a ha-rangok, megdörentek az ágyak, s lobogók tűzet-tek fel. E pillanat feledhetlen lesz mindazokra nézve, kik ez ünnepélyen részt vettek.

szerint a választási törvények átalakítása, az ir-landi rozsz helyzet, s a gyarmatok hiányos visz-o-nyai által, oly komoly föladatak jutottak az angol politikának, miknek szerencsés elintésére a béke fenmaradása mulhatlanul megkívántatik. A brit államférfiak nyilván ezen czélokra irányzák törek-véseiket, s belátják, hogy békeművtük számára alig nyújthat valami hatályosb támogatást, mint Német-ország megerősödése s barátsága.

Majdnem hasonló helyzetben vannak Olasz-s Németország is. Mindkét államnak a legnagyobb erőfeszítésekre van szüksége, hogy bel-, s név sze-rint pénzügyi viszonyait rendbe hozhassa; azért legfontosabb életérdekeiket érzékenyen megkáro-szíták, ha harcziás bonyodalmakat akarnának föl-idézni. A mi különösen az orosz kormányt illeti, az eljárás által nyilván elhárítani igyekezett azon, ellene irányzott gyanut, mintha a kelet erőszakos felforgatására s a török birodalom szétrombolására működne. Sándor császár, trónrajtása óta, népei-nek szellemi emelését tűzé ki törekvései legfőbb czéljául; és semmiféle hajlamot sem tanusított a világbékét fenyegető terjeszkedési politikák. A Görög- s Törökország közti legutóbbi viszályoknál, melyek már közelségbe helyezték a harcziás ösz-szetütközés veszélyét, az orosz kabinet alkalmat ta-lált, békészeretetének tényleges bizonyítványait szol-gáltatni. Oroszország a többi hatalmakkal egyesült, a viszálynak méltányos javaslatok általi elintésése végett; s épen a hatalmak közös törekvésének kö-zösünetéből, hogy a közbenjárás gyorsan óhajtott eredményre vezetett.“

Végül Poroszország politikájáról ez monda-tik: „A mi végre Poroszország politikáját illeti, az semmi kétségnek sem engedett helyet, békés szán-dékainak komolysága iránt. A berlini kabinet tet-tei által megezőfól azon gyannúsításokat, mintha Poroszország a szomszéd országok megtámadása, vagy német szövetséges társaira való nyomás által területi nagyobbodást akarna szerezni. Az főleg ama fontos teladatokra fordítá figyelmét, melyeket a szűkebb s szélesebb haza belkifejlődése tűz eléje; békülékeny magatartása által a szomszéd hatal-makkal minden viszályt távol tartani igyekezett; különösen miután a Németország s Ausztria közti egyezkedés a prágai békében be lön fejezve, foly-vást óhajta az osztrák-magyar monarchiával való barátságos viszonyt; s még legújabbban is egy Bécsbe intézett sürgönyben azon meggyőződését fejezt ki, hogy a népek mindkét részről békés s barátságos közlekedés kívánata által vannak lel-kesítve.“

KÜLFÖLD.

Páris, aug. 24. Azon hír, mintha a fran-czia külügyminiszter Beust grófhoz Bécsbe egy jegyzéket intézett volna, melyben a bir. kancel-lárnak a német ügyekben kiadott utóbbi sürgö-nyét helyeselné, — határozottan megezőfoltatik, azon hozzáadással, hogy Franciaország egészen távol tartá magát a Bécs és Berlin közti sürgö-ny-váltás ügyében.

A „Journal des Débats“, commentálván azon nyilatkozatokat, melyeket Beust a delegatióban az Ausztria és Franciaország közötti viszonyról tett, azt mondja, hogy Franciaországban a közvéle-mény barátságos hangulatban van Ausztria iránt; ezen hangulat tartóssága azonban főképp egy felté-teltől függ, melyet nem szabad szem elől tévesze-teni. „Franciaországban a hangulat jelenleg min-denek előtt békés. Franciaország nemcsak őszin-tén óhajta a békét, hanem szenvedélyesen ragasz-kodik ahoz. Ezt azonban nem akarjuk, hogy puszt-a szavunkra elhiggyék. Állításunkra annyi bizo-nyíték van, s azok oly határozottak, hogy csak készakarva lehet elzárkózni ellőlük. Azon rozsz fo-gadtatás, mely a legkisebb harcziás zajra minden-félé mutatkozik, továbbá a közönségnek jellemző hidegsége minden hódító terv iránt, mely előbb a legnépszertübbnek tartott, — oly jelek, melyek értelme iránt nem lehet csalódnunk. A mellett a közvélemény most már erejének önértetében is van, miről csak az imént tett fényes tanubizony-ságot, — midőn minden ellenfél felett győzelme-skedett a választásoknál, midőn minden akadályt elhárított, s minden határidőt megrövidített, hogy ne csak a kormány személyzetét, de az alkotmányt is megváltoztassa, mely felett pedig a vitatkozás meg volt tiltva, végül egy új miniszteriumot s egy új pártot hozott a kormány-rudjára.“

Két tenger érintkezése. A „L'isthme de Suez“ aug. 16-áról Suezből a következő sürgönyt hozza: „Tegnap nagy ünnepély volt. A középtenger s a vöröstenger vizei tegnap a keserű tavakban egye-sültek. A tavak kitöltése biztosítva van.“

Perpignanból 21-ről jelentik, hogy ezre-des, egy parancsnok s 4 carlisticus tiszt elfoga-tott. A francia hadságok öröködnék a határ fölött.

Az „Imparcial“ szerint még eddig semmi sincs tudva a papság elleni azon intézkedésekről, melyeket némely lapok Zorilla miniszternek tulaj-donitnak.

Károly romániai hercegnék Livadiából kel-tezett távirata 15 napi rendkívüli ülésre hívja ősz-sze a romániai kamarát, sept. 6-kára.

